

მოსსენებები
26-30 სექტემბერი 2016 თბილისი, საქართველო

ტრადიციული მრავალხმიანობის

მერვე

საერთაშორისო

სიმპოზიუმი

THE EIGHTH
INTERNATIONAL
SYMPOSIUM
ON TRADITIONAL POLYPHONY

26-30 SEPTEMBER 2016 TBILISI, GEORGIA
PROCEEDINGS

საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო
თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია

MINISTRY OF CULTURE AND MONUMENT PROTECTION OF GEORGIA
TBILISI STATE CONSERVATOIRE

უკ (UDC) 784.4 (479.22) (063)
ტ-753

რედაქტორები *რუსუდან წურწუმია*
იოსებ ჟორდანია

EDITED BY *RUSUDAN TSURTSUMIA*
JOSEPH JORDANIA

გამოცემაზე მუშაობდნენ: *ნინო რაზმაძე*
მაია კაჩკაჩიშვილი
მაკა ხარძიანი
თეონა ლომსაძე
ბაია ჯუჟუნაძე

THIS PUBLICATION WAS PREPARED BY: *NINO RAZMADZE*
MAIA KACHKACHISHVILI
MAKA KHARDZIANI
TEONA LOMSADZE
BAIA ZHUZHUNADZE

- © თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორიის ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრი, 2018
- © International Research Center for Traditional Polyphony of Tbilisi Vano Sarajishvili State Conservatoire, 2018

ISBN 978-9941-9464-8-6

გარეკანის მხატვარი ნიკა სებისკვერაძე
Cover Design by **NIKA SEBISKVERADZE**

კომპიუტერული უზრუნველყოფა მარიამ პოლტახიენტი
Computer Service by **MARIAM POLTAKHIENTI**

დამბეჭდა

გამომცემლობა
საბჭოთა

თბილისი, რეზაიძის 7; მობ.: 551 95 31 90

ს ა რ ჩ ე ვ ი
C O N T E N T S

რედაქტორებისაგან.....	9
From the Editors	12
 მრავალხმიანობის ზოგადი თეორია და მუსიკალურ-ესთეტიკური ასპექტები GENERAL THEORY AND MUSICAL-AESTHETIC ASPECTS OF POLYPHONY	
იოსებ ჟორდანია (ავსტრალია/საქართველო) – ტრადიციული მრავალხმიანობის გეოგრაფიული დინამიკის შედარებითი შესწავლისთვის: მრავალხმიანობის პირველადი და მეორადი სტილები.....	17
Joseph Jordania (Australia/Georgia) – Cross-Cultural Study of Geographical Dynamics of Traditional Polyphony: Primery and secondary styles of polyphony	24
მარინა ქავთარაძე (საქართველო) – ტრადიციული მუსიკალური კულტურის ადაპტაცია გლობალიზაციის პირობებში.....	31
Marina Kavtaradze (Georgia) – The Adaptation of Traditional Musical Culture under the Conditions of Globalization	36
ქეროლან ბითელი (დიდი ბრიტანეთი) – მრავალხმიანობა, მემკვიდრეობა და მდგრადი განვითარება	41
Caroline Bithell (Great Britain) – Polyphony, Heritage and Sustainability	48
ანა გ. პიოტროვსკა (პოლონეთი) — პოლიფონიის, როგორც მომთაბარე ცნების, გაგება — მოკლე მიმოხილვა	55
Anna G. Piotrowska (Poland) – The Notion of Polyphony as a Travelling Concept – Short Overview	61
ანდრეა კუზმიჩი (კანადა) – ახალი მსოფლიო „ფოლკლორული კულტურის“ შექმნა ძველი მრავალხმიანი სიმღერების საშუალებით	69
Andrea Kuzmich (Canada) – Creating New World "Folk Culture" through Old Polyphonic Songs.....	77
გია ბალაშვილი (საქართველო) – მარადისობის ესთეტიკური კატეგორია ქართლ-კახურ სუფრულ სიმღერებში	85

Gia Baghashvili (Georgia) – The Aesthetic Category of Eternity in Kartli-Kakhetian Table Songs.....	91
მარინა კაგანოვა (აშშ) – ჩემი ხმა ჩემია, რადგან მას მე გამოვცემ.....	96
Marina Kaganova (USA) – My Voice is Mine because it Goes from Me.....	102
მრავალხმიანობის ბენეზისი ადამიანის ევოლუციის შუაზე	
GENESIS OF POLYPHONY IN THE LIGHT OF HUMAN EVOLUTION	
მანუელ ლაფარგა (ესპანეთი) — მუსიკა და ენა ადამიანთა წარმომავლობაში	111
Manuel Lafarga (Spain) – Music and Language in Homo Lineage	119
პენელოპე სანს გონსალესი (ესპანეთი) — ტონალური აღქმის ფილოგენეზი, ვოკალური ქცევა და ადამიანის ევოლუცია	132
Penelope Sanz Gonzalez (Spain) –Tonal Perception Phylogeny, Vocal Behavior in Human Evolution.....	140
ტრადიციული პოლიფონიის რეგიონული სტილები და მუსიკალური ენა	
REGIONAL STYLES AND MUSICAL LANGUAGE OF TRADITIONAL POLYPHONY	
სუზან შედტლერი, ჰერბერტ ზოტი (ავსტრია) – ავსტრიაში მრავალხმიანი სიმღერის განსხვავებების შესახებ. ვენური და ალპური სიმღერა.....	155
Susanne Schedtler, Herbert Zotti (Austria) – About Differences of Multipart Singing in Austria. Viennese and Alpine Song	158
ფრანკ შერბაუმი (გერმანია), სიმჰა არომი, ფრანკ კეინი (საფრანგეთი) – ვლ. ახობაძის სვანური სიმღერების კრებულის ჰარმონიული სტრუქტურის გრაფიკული შედარებითი ანალიზი	165
Frank Scherbaum (Germany), Simha Arom, Frank Kane (France) – Graphical Comparative Analysis of the Harmonic Structure of the V. Akhobadze Corpus of Svan Songs.....	170
ფრანკ კეინი (საფრანგეთი), ფრანკ შერბაუმი (გერმანია) – სხეულის ვიბრირების გამოყენება ქართული ტრადიციული სიმღერის სწავლების, ვიზუალიზებისა და ანალიზისთვის	185
Frank Kane (France), Frank Scherbaum (Germany) – Using Body Vibrations for Teaching, Visualization and Analysis of Traditional Georgian Singing.....	190
ლაშა მარტაშვილი (საქართველო) – ქართული ხალხური მრავალხმიანობის ნოტებზე უნაკლოდ ჩანერის სისტემა	198

Lasha Martashvili (Georgia) – A System for the Flawless Notation of Georgian Polyphonic Folk Music	203
ჟანა პარტლასი (ესტონეთი) – სიკვდილის პატარძლები: გასათხოვარი გოგონების კოლექტიური დატირება სეტოს ტრადიციაში	214
Žanna Pärtlas (Estonia) – The Brides of Death: the Seto Collective Laments to Maiden.....	220
ნატალია ზუმბაძე (საქართველო) – თუშური სიმღერის მრავალხმიანობის საკითხისათვის	228
Natalia Zumbadze (Georgia) – On the Polyphonic Nature of Tushetian Songs.....	234
ალა სოკოლოვა (რუსეთი/ადიგე) – ყვირილი და შეძახილები ჩერქეზული საცეკვაო ფერხულის მულტიტემბრულ პოლიფონიაში.....	246
Alla Sokolova (Russian/Adygea) – Shouts and Exclamations in Multitimbral Polyphony of the Circassian Dance Circle	252
თამაზ გაბისონია (საქართველო) – შებანების კანონზომიერებანი ქართულ ტრადიციულ მუსიკაში.....	260
Tamaz Gabisonia (Georgia) – Regularities of Bass Tuning in Georgian Traditional Music	265
ლარისა ხალტაევა (რუსეთი) – ბურდონული მრავალხმიანობა: ფაქტურა და (ან) მითი.....	276
Larisa Khaltava (Russian) – Bourdone Multi-Voice: Texture and (Or) Myth?	282
ლუდმილა პ. კაზანცევა (რუსეთი) – ინტონაციის ცნება პოლიფონიურ მუსიკაში.....	294
Liudmila P. Kazantseva (Russian) – A Concept of Intonation in Polyphonic Music.....	300
ელენა იოვანოვიჩი (სერბეთი) – ორხმიანი და უნისონური სიმღერის საერთო ელემენტები აღმოსავლეთ და ცენტრალური სერბეთის რეგიონებში.....	307
Jelena Jovanović (Serbia) – Common Elements in the Two-Part and Unison Singing in the East and Central Regions of Serbia.....	311
გორდანა ბლაგოვეიჩი (სერბეთი) – მრავალხმიანი სიმღერის როლი ინტერეთნიკური დიალოგის შექმნაში: სერბულ-ებრაული გუნდი Baruch Brothers Choir ბელგრადიდან.....	320
Gordana Blagojević (Serbia) – The Role Polyphonic Singing in the Establishment of Interethnic Dialogue: Serbian-Jewish Baruch Brothers Choir from Belgrade.....	326

JELENA IOVANOVIĆ
(SERBIA)

COMMON ELEMENTS IN THE TWO-PART AND UNISON SINGING IN THE EAST AND CENTRAL REGIONS OF SERBIA

The region of the Shop/Šop region (Shopluk/Šopluk) is located in the central Balkans; it encompasses parts of the three countries: Western Bulgaria (by its major part), East Serbia and North-east Macedonia (Hristov, 2004: 70). It has been considered as a region where the traces of the old patriarchal culture have been preserved (Cvijić, 1931: 151-152). Many of the elements of their culture have been already identified, including these of their traditional rural musical culture (Rice, 1998; Dević 2002). Inhabitants of this area have not moved to other regions a lot. Still, during the last several centuries, Shop people migrated to the West and Northwest, to different parts of neighboring Serbia, carrying with them also the elements of their culture. Thus, there is an intriguing question about the larger dissemination of the elements of Shop culture, having in mind large spatial distribution of their settlements – in their native county, and also in the areas where they migrated (Hristov, 2004: 71). The main goal of this paper is to reveal some of the characteristics of the Shop rural musical idiom in traditional musical forms in Serbia, in symbioses with another musical idiom, and point to the phenomenon of crossing different musical/cultural elements partly defined by polyphonic and/or unison traditional singing.

In this paper we shall observe a rural melodic model as a feature of a traditional musical idiom in Svrljig area in East Serbia (considered as belonging to wider context of Shop musical culture), and also as a part of musical idioms in other Serbian regions with Shop immigrants. In this way it is possible to spot the characteristics of this melodic model in its spatial distribution. Our investigation starts from the musical tradition in East Serbian region Svrljig settled by Shop people and with clear characteristics of their musical idiom (ex. 1, 2). Following the data of Shop migrations to the West and Northwest, to regions in another East Serbia region, where the Shop inhabitants are relatively rare, and also in central Serbia, where they represent small percentage of the population.

In East Serbia, in Crnorečje region, there is but one village, Dobrujevac, inhabited with people of Shop origin (Dević, 1990: 29-30; ex. 3; audio ex. 1), where the same melodic model has been noted and recognized (ibid., 1990: ex. 31). It has also been found in the region of Sokobanja, East Serbia (Petrović and Matović, 1989; ex. 4; audio ex. 2). On the other hand, in central Serbia, around the Big Morava River, there are more places where this model has been recorded (Jovanović, 2013; ex. 5–8; audio ex. 3–5).

It is interesting to note, that in the region of central Serbia Shop people are not consistent in their position. They have not immigrated here in large groups, but as individual families or groups of relatives/families. Observing in direction from original Shop regions to the West, we can notice they are present in gradually smaller and smaller number. The same has been noticed in the sphere of ethnolinguistics: the influence of the speech features of the immigrants from the East and South-east are getting weaker to the West and Northwest of central Serbia and of Big Morava River. It has been also found in the field of ethnomusicology (Jovanović, 2013: 41-43)

Thus, it is understandable that in the East Serbia the elements of Shop culture are more pres-

ent, but by today there no systematic investigation on this subject has been done, especially concerning traditional rural music. Towns in the Morava River valley, as the central line in direction North – South in the Balkans, have absorbed more inhabitants of this origin (Hristov 2004: 75) than the regions Western from this line. In many settlements, as the newcomers, they have formed their own quarters and for a long time had few connections with the other groups of people in the same place; they have not made any family connections (no mixed marriages, for ex.), and they kept their native speech. In central Serbia, in villages where several groups of people of different origins were settled, the parts of the villages where Shop people inhabited used to be called “Bulgarian county”. The people from Shop regions were also called “Bulgarians”, no matter from which part of (South) East Serbia or Bulgaria they came. This name is a synonym to ‘a foreigner’.

As it has already been said, the variants of a Shop melodic model will be observed here through the comparative analyses of its variants found in the four regions in Serbia: Svrljig, Crnorečje, Sokobanja, and Eastern Šumadija region, around the Morava River. In all three regions this model is known as belonging to wedding folklore genre. It has been noted in different varieties, but in all of them there are recognizable its *morphological dominants*, defined through the method presented by Ihor Maciewsky (Maciewsky, 2002).

It has been considered that in the Balkans the archaic polyphonic (generally, two-part) singing can be observed within two major types, or dialectal units, existing according to the geographical division of the region: dinaric and Shop (Dević. 2002). The territory of Serbia, with its central position in the Balkans, has been situated right between these regions and connecting them, being at the same time both the kind of border, and the territory of passage between them. According to the findings of both ethnolinguists and ethnomusicologists, such border zones of the wider areas are characterized by a series of unique features, conditioned by their position on the section of cultural [...] areas (Plotnikova, 2004: 334).

As the main characteristics of Shop two-part singing, Dragoslav Dević named the following: “*Diaphony-bourdon* is predominant in Šop polyphony [...], i.e. accompaniment is based on tonic, in a form of a rhythmic bourdon, which may be in pedal form” (Dević, 2002: 36). It is obvious that one of the most striving characteristics is two-part drone texture. It is very important to say that in the case of this specific melodic model there is exception in this respect: wedding songs from Svrljig region in this model are sung in unison. However, the variant from Crnorečje and some of variants from Central Serbia are in drone two-part, of Shop manner, so they show the connection with Shop musical culture also in this respect.

Through the subject of distribution of a single melodic model in its varieties, we can also put the question of contact of different musical (and also cultural) dialects in the central Serbian region. The starting point is the experience of a method in ethnolinguistics whose founder was Nikita L. Tolstoy. It is based on areal investigation and on structural-typological analysis, based on axiom about the dialectal character of a traditional culture expressed in all its elements, parallel in different spheres of spiritual (and material) culture. Through an interdisciplinary research approach, both the spatial and temporal dimension of existence of its elements on a certain territory may be observed (see Goshovskii, 1971: 19, 29; Plotnikova, 2004: 18, *et al.*). It is significant that the results of ethnomusicological and linguistic researches are usually in concordance; the borders of the linguistic dialects are mostly at the same time borders of the musical dialects.

The melodic model of the wedding songs taken as the basis for this paper has been established through musical analyses and through its *morphological dominants*, identified as parameters of

primary significance to determine hierarchical relations of the structural elements of every melodic model (according to Maciewsky 2002: 13). This particular wedding melodic model has been noted in several different forms/varieties. It is important to stress that the metro-rhythmic formula of this model can hardly be reduced to one unique pattern. Its morphologic dominants are: 1) versification: non-symmetrical ten-syllable verse, 4+6; 2) melopoetic form built on the basis of repeating of the sung verse, with no inner division; 3) bichord or trichord as tone row (examples with tetrachord are considered to be of newer origin), with two melodic climaxes on the hypertonics: one is near to the beginning and the other near to the end of the sung verse, both gained by glissando-like, syncopé movement from tonics to hypertonics and back; 4) rhythmical rests on certain syllables in the verse, the most often on the second and on the eighth and/or ninth (sometimes also on the tenth) syllable; 5) specific performing style: the character is built on a series of tones on one, two or three tones in row in *tenuto* articulation, with clear pronunciation of the text, without special accents, and also without prolongations on the censure of the verse (after the 4th syllable); syllables are floating in line according to the specific constructive and aesthetic logic. The other elements that have been registered in these variants are: maintaining the long lasting tone of hypertonics; two-part drone singing; unison singing; refrain pause, cataleptic verse and cadence on the hypertonics.

Besides, there is a spatial/geographical continuity of the same textual contents between the Eastern Šumadija, Crnorečje, Sokobanja, and Shop regions in East Serbia. In geographical distribution of variants of this model there is regularity in consistency of the elements of the musical structure, some of them certainly being constant (non-changeable) elements of the archaic ritual forms.

The variants of this model in the places where they were recorded testimony of its use in living practice at weddings, probably by the 1970s or 1980s. It is intriguing and interesting to have so many varieties which are familiar to one another, primarily in the same compositional principle and distribution of accents, but also way of building the form and, maybe the most intriguing question of singing in two-part bourdon manner, or in unison. Maybe in these elements could be found the traces of Shop musical expression and identity, shown both in the two-part and in the unison examples.

On the basis of the spatial distribution of the variants of this model, we could put the question of prominence of certain structural elements in relation to their geographic position, but also in relation to the other, neighboring musical idiom(s) with which this model, as a part of Shop musical culture, has survived in living practice. Some elements are more consistent in the Svrljig and Crnorečje (both in East Serbia) regions, and some are more fluent on the area of central Serbia. The latter is considered to be the territory of passage (Drobnjaković, 1932: 203; see also Miloradović, 2003: 27-29) between larger cultural areas, so here the elements of this model are combined with elements of the other wedding models used on this territory, keeping some of its main characteristics as recognizable.

Audio examples

1. *Što su lepi dva cveta planinski*, a wedding song. Crnorečje region, village Dobrujevac. According to the field recording made by Prof. Dr Dragoslav Dević, interpreted by Jelena Jovanović and Aleksandra Pavićević, vocal ensemble Moba (published on: *Vazda žnjeješ, Jano - Serbian traditional songs*, independent edition, Belgrade 2001, Nr. 2).
2. *Šta se sjaji (j)u goru zelenu* - a wedding song. Sokobanja region, village Mužinac. According to the field recording, interpreted by Sanja Ranković and Jelena Jovanović, vocal ensemble Moba (published on the audio cassette *Prioni, mobo - Serbian traditional songs*, Belgrade: Biljeg, 1994, Side B, Nr. 3).
3. *Da l' to grmi, da l' se zemlja trese*, a wedding song. Big Morava Valley, village Rajkinac. Sound Archive of Institute of Musicology (IM) SASA, Tape 47, side A, Nr. 11.
4. *Stari svate, što si odocnio*, a wedding song, same place of recording, same source, cassette KG 1, side B, Nr. 21.
5. *Ženi se Avram delija*, a wedding song. Lepenica region, village Resnik, private collection of Slavica Mihailović, audio cassette II, side B, Nr. 4.

References

- Cvijić, Jovan. (1931). *Balkan Peninsula and South Slavic Lands. Belgrade*. (in Serbian).
- Dević, Dragoslav. (1990). *Folk Music of Crnorecje Region in the Light of Ethnogenetic Processes. Belgrade*.
- Dević, Dragoslav. (1992). *Folk Music*. In: *Cultural History of Svrlijig, Book II, Language, Culture and Civilisation*. Nis – Svrlijig: Prosveta – Narodni univerzitet, 427-581. (in Serbian).
- Dević, Dragoslav. (2002). "Dinaric and Šop singing in Serbia and migrations", *New Sound* 19: 33-57.
- Drobjaković, Borivoje. (1932). „Sur la composition ethnique de la population de la Šumadija“, Extrait des *Comptes rendus du III-e Congrès des géographes et ethnographes slaves en Yougoslavie 1930*, Belgrade: Imprimerie "Davidović", 199-203.
- Goshovsky, Vladimir. (1971). *On the Wellsprings of Folk Music of the Slavs (Essays in Musical Slavic Studies)*, Moscow: Soviet Composer. (in Russian).
- Hristov, Petko. (2004). "Frontiers of 'Shopluk' and 'Shops' without Frontiers". In: *Hidden Minorities in the Balkans*, Belgrade: Institute for the Balkan Studies of the Serbian Academy of Sciences and Arts, Special editions 82, 67-82. (in Serbian)

- Jovanović, Jelena. (2013). "Wedding songs' melodic models of Eastern Sumadija and Pomoravlje regions: a contribution to Serbian vocal dialects and identity studies", *Musicology* 13: 29-59. (in Serbian)
- Maciewsky, Igor. (2002). "On differentiation of morphological dominants in traditional music", in *The Art of Oral Tradition. Historical Morphology. Collection of papers, dedicated to the 60th jubilee of Izaly Zemtsovsky*. Sankt-Petersburg, 12-27 (in Russian)
- Miloradović, Sofija. (2003). *The Use of Case Forms in the Speech of Paracinsko Pomoravlje. Balkanistic and Ethnomigrational Aspect*. Belgrade: Ethnographical Institute of the Serbian Academy of Sciences and Arts, Special Edition, Vol 50. (in Serbian).
- Petrović, Radmila and Matović, Ana (1989). "Folk Music of Banja", In: Proceedings of the 36th Congress of the folklorists of Yugoslavia (Sokobanja 1989), Belgrade: Unity of Associations of folklorists of Yugoslavia. Pp. 56–62 (in Serbian).
- Plotnikova, Anna. (2004). *Ethnolinguistic Geography of the South Slavs*, in: *Traditional Spiritual Culture of the Slavs*, Moscow: Russian Academy of Sciences, Institute of Slavistics. (in Russian).
- Rice, Timothy. (2002). "The Geographical Distribution of Part–Singing Styles in Bulgaria". In: *The First International Symposium on Traditional Polyphony. Proceedings*. Editors: Tsurtsumia, Rusudan and Jordania, Joseph. Pp. 251–265. Tbilisi: International Research Center for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire.

მაგალითი 1. (E) *Oj jubava, jubava devojko*- საქორწილო სიმღერა. სვრლიიგის რეგიონი, სოფელი ოკრუგლიცა (აღმოსავლეთ სერბეთი), ჩანერილი და გაშიფრული დ. დევიჩის მიერ (1992)

Example 1. (E) *Oj jubava, jubava devojko* – wedding song. Svrlijig region, village Okruglica (East Serbia), recorded and transcribed by D. Dević (1992).

$\text{♩} = 64$

E! Oj, ju - ba - va, ju - ba - va de - voj - ko (o)

I - li gr - mi, il' se zem - lja tre - se (e) I!

მაგალითი 2. (Hej) *Puče puška, dvori zaz'mneše* - საქორწილო სიმღერა. სვრილიგის რეგიონი, სოფ. ლილინაკი, ჩანერილი და გაშიფრული დ. დევიჩის მიერ (1992).

Example 2. (Hej) *Puče puška, dvori zaz'mneše* – wedding song. Svrlijig region, village Lalinac, recorded and transcribed by D. Dević (1992).

$\text{♩} = \text{cca } 68$ *parladno rubato*

Hej! Pu - če (e) pu - ška, dvo - ri za - zam - ne - še,

pu - če (e), hej, pu - ška, dvo - ri za - zam - (m) -

ne - še (e).

მაგალითი 3. (I) *Što su lepi dva cveta planinski* -საქორწილო სიმღერა, ცრნორეჩიეს რეგიონი, სოფელი დობრუევაკი (აღმოსავლეთ სერბეთი), ჩანერილი დ. დევიჩის მიერ (1990), გაშიფრული ე. იოვანოვიჩის მიერ (2000).

Example 3. (I) *Što su lepi dva cveta planinski* – wedding song. Crnorečje region, village Dobrujevac (East Serbia), recorded by D. Dević (1990), transcribed by J. Jovanović (2000).

$\text{♩} = 82-87$

I group (2 singers)

I! Što su le - pi dva cve - ta pla - nin - ski(j).

mi - li ku - me, mi - lo raj - sko cve - čef(j)

II group (2 singers)

I, što su le - pi dva cve - ta pla - nin - ski(j).

mi - li ku - me, mi - lo raj - sko cve - čef(j)

o.f.

I - IV

მაგალითი 4. (*Aj Vila Vena tri venca zelena*) – საქორწილო სიმღერა. სოკობანიას რეგიონი, სოფელი რესნიკი (აღმოსავლეთ სერბეთი), ჩანერილი და გაშიფრულია რ. პეტროვიჩის და ა. მატოვიჩის მიერ (1989).

Example 4. (*Aj Vila Vena tri venca zelena*) – wedding song. Sokobanja region, village Resnik (East Serbia), recorded and transcribed by R. Petrović and A. Matović (1989).

♩ = 132

♩ = 176

A - aj, vi-la Ve-na, vi - la Ve-na tri ven-ca ze - le - na.

The image shows two staves of musical notation. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a tempo marking of ♩ = 132. The bottom staff is in bass clef with a tempo marking of ♩ = 176. The lyrics are written below the notes in both Georgian and English.

მაგალითი 5. *Da l' to grmi, da l' se zemlja trese* – საქორწილო სიმღერა. დიდი მორავის ველი, სოფელი რაიკინაკი (ცენტრალური სერბეთი), ჩანერილი რ. პეტროვიჩის მიერ (1974), გაშიფრული ე. იოვანოვიჩის მიერ (2012).

Example 5. *Da l' to grmi, da l' se zemlja trese* – wedding song. Big Morava Valley, village Rajkinac (Central Serbia), recorded by R. Petrović (1974), transcribed by J. Jovanović (2012).

♩ = 140

Da l' to gr - mi, da l' se zem - lja tre - - se,

da l' to gr - mi, da l' se zem - lja tre -

o.f.

The image shows two staves of musical notation. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a tempo marking of ♩ = 140. The bottom staff is in bass clef with a key signature of one flat (B-flat) and a tempo marking of ♩ = 140. The lyrics are written below the notes in both Georgian and English. The piece ends with a double bar line and the marking 'o.f.'.

მაგალითი 6. *Doletošē dva laka junaka* – საქორწილო სიმღერა. ქვემო ლეპენიცას რეგიონი, ბატოჩინა (ცენტრალური სერბეთი). ჩანერილი რ. პეტროვიჩის მიერ (1974), გაშიფრული ე. იოვანოვიჩის მიერ (2012).

Example 6. *Doletošē dva laka junaka* – wedding song. Lower Lepenica region, Batočina (Central Serbia), recorded by R. Petrović (1974), transcribed by J. Jovanović (2012).

♩ = cca 160

Do - le - te - še dva la - ka ju - - na - ka,

do - le - te - še dva la - ka ju - - na - ka.

o.f.

The image shows two staves of musical notation. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a tempo marking of ♩ = cca 160. The bottom staff is in bass clef with a key signature of one flat (B-flat) and a tempo marking of ♩ = cca 160. The lyrics are written below the notes in both Georgian and English. The piece ends with a double bar line and the marking 'o.f.'.

მაგალითი 7. (I) *Zdravče, venče, zdravac u planini* – წმ. გიორგის სიმღერა. ქვემო ლეპენიცას რეგიონი, სოფ. ცრნი კაო, ჩანერილია ს. მიჰაილოვიჩის და ე. იოვანოვიჩის (2005), ჩამწერი უ.უ. (2008).

Example 7. (I) *Zdravče, venče, zdravac u planini* – St. George's Day song. Lower Lepenica region, village Crni Kao, recorded by S. Mihailović and J. Iovanović (2005), recorded by J. J. (2008).

♩ = 108

I, zdrav - če, ven - če, zdra-vac u pla - ni - ni,
zdra-vac u pla - ni - ni.

მაგალითი 8. *Izvi se tanac iz grada* – საქორწილო სიმღერა. ლეპენიცას რეგიონი, სოფ. რესნიკი (ცენტრალური სერბეთი), ჩანერილია ს. მიჰაილოვიჩის, ნოტებზე გადატანილია ე. იოვანოვიჩის (2006).

Example 8. *Izvi se tanac iz grada* – wedding song, Lepenica region, village Resnik (Central Serbia), recorded by S. Mihailović (1995), transcribed by J. Iovanović (2006).

♩ = cca 120

I - zvi se, ta - nac iz gra - da,
ta - nac iz gra - da.

Audio Example 1 - *Što su lepi dva cveta planinski*, a wedding song, Crnorečje region, village Dobrujevac. According to the field recording made by Prof. Dr Dragoslav Dević, interpreted by Jelena Jovanović and Aleksandra Pavićević, vocal ensemble Moba (published on: *Vazda žnjeješ, Jano - Serbian traditional songs*, independent edition, Belgrade 2001, Nr. 2).

საქორწილო სიმღერა, ცრნორეჩიეს რეგიონი, სოფ. დობრუევაკი. პროფ. დრ. დრაგოსლავ დევიცის საექსპედიციო ჩანაწერების მიხედვით, გაშიფრული ე. იოვანოვიჩის და ალექსანდრა პავიჩევიჩის მიერ, ვოკალური ანსამბლი "მოზა" (ნაშრომში: *Vazda žnjeješ, Jano - სერბული ტრადიციული სიმღერები*, დამოუკიდებელი გამოცემა, ბელგრადი 2001, № 2).

Audio Example 2 - *Šta se sjaji (j)u goru zelenu* - a wedding song, Sokobanja region, village Mužinac. According to the field recording, interpreted by Sanja Ranković and Jelena Jovanović, vocal ensemble Moba (published on the audio cassette *Prioni, mobo - Serbian traditional songs*, Belgrade: Biljeg, 1994, Side B, Nr. 3).

საქორწილო სიმღერა, სოკობანიას რეგიონი, სოფელი მუჟინაკი, საექსპედიციო ჩანაწერების მიხედვით, გაშიფრული სანია რანკოვიჩის და ე. იოვანოვიჩის მიერ, ვოკალური ანსამბლი "მოზა" (გამოცა აუდიო კასეტაზე *Prioni, mobo - სერბული ტრადიციული სიმღერები*, ბელგრადი: ბილიეგი, 1994, გვერდი ბ, № 3)

Audio Example 3 - *Da l' to grmi, da l' se zemlja tresе*, a wedding song, Big Morava Valley, village Rajkinac. Sound Archive of Institute of Musicology (IM) SASA, Tape 47, side A, Nr. 11.

საქორწილო სიმღერა, დიდი მორავიას ველი, სოფ. რაიკინაკი. მუსიკოლოგიის ინსტიტუტის ხმოვანი არქივი (IM) SASA, ფირი 47, გვერდი ა, № 11.

Audio Example 4 - *Stari svate, što si odocnio*, a wedding song, same place of recording, same source, cassette KG 1, side B, Nr. 21.

საქორწილო სიმღერა, იგივე ჩანწერის ადგილი, იგივე წყარო, კასეტა KG 1, , გვერდი ბ, № 21

Audio Example 5 - *Ženi se Avram delija*, a wedding song, Lepenica region, village Resnik, private collection of Slavica Mihailović, audio cassette II, side B, Nr. 4.

საქორწილო სიმღერა, ლეპენიცას რეგიონი, სოფელი რესნიკი, სლავიცა მიჰაილოვიჩის კერძო კოლექცია, აუდიო კასეტა II, გვერდი ბ, № 4.